



'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Honours 6th Semester Examination, 2022

CC13-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

(सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतेन देवनागरीलिप्या प्रदेयम्)

Unit-I

1. अधोलिखितेषु सूत्रेषु त्रयाणां व्याख्या कार्या – 4×3 = 12
 - (क) स्पृहेरीप्सितः
 - (ख) साधकतमं करणम्
 - (ग) गोस्त्रियोरुपसर्जनस्य
 - (घ) उपपदमतिङ्
 - (ङ) कर्तृकरणे कृता बहुलम्
2. एकस्य वृत्तिवचनस्य व्याख्या कार्या – 6×1 = 6
 - (क) कृति किम् ? तद्धिते मा भूत्-कृतपूर्वी कटम् ।
 - (ख) फलमपीह हेतुः- अध्ययनेन वसति ।
 - (ग) तमवग्रहणं किम् ? पयसा ओदनं भुङ्क्ते ।
3. ससूत्रं त्रयाणां कारकविभक्तिः निर्णया – 2×3 = 6
 - (क) रामेण बाणेन हतो बाली ।
 - (ख) आसनात् पश्यति गुरुः ।
 - (ग) मातुः निलीयते कृष्णः ।
 - (घ) अधीती व्याकरणे ।
 - (ङ) वाताय कपिला विद्युत् ।
 - (च) पृष्ठेन कुब्जः ।
4. एका टीका लेख्या – 6×1 = 6
 - (क) नित्यसमासः
 - (ख) कर्मप्रवचनीयः
 - (ग) एकशेषः ।

5. ससूत्रं पदसाधनं कार्यम् (द्वयोः) 3×2 = 6
- (क) अपदिशम्
(ख) नीलोत्पलम्
(ग) राजपुरुषः
(घ) अहिनकुलम् ।

Unit-II

6. अधोलिखितेषु एकः प्रश्नः समाधेयः – 12×1 = 12
- (क) वैदिकलोकिकसंस्कृतयोः वैसादृश्यम् आलोचनीयम् ।
(ख) को नाम ध्वनिनियमः ? ग्रीमध्वनि नियमा आलोच्यन्ताम् ।
(ग) किं नाम प्राकृतम् ? संस्कृतप्राकृतयोः सम्पर्कं समालोच्य प्राकृतस्य भेदान् आलोचयत ।
7. टिप्पणी लेख्या – (चतुर्णाम्) 3×4 = 12
- (क) अपिनिहितः
(ख) अपश्रुतिः
(ग) समीभवनम्
(घ) विप्रकर्षः
(ङ) तालव्यीभवनम्
(च) समाक्षरलोपः ।

—x—



'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Honours 6th Semester Examination, 2022

CC14-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

(सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च प्रदेयम्)

Unit-I

1. अधोलिखितयोः एकस्योत्तरं देयम् – 12×1 = 12
(क) अमात्योत्पत्तिविषये कौटिल्यस्य मतम् आलोचनीयम्।
(ख) "चतस्र एव विद्या इति कौटिल्यः" – इत्युक्तिमिमां व्याख्यात।
2. बङ्गभाषया आङ्गलभाषया वा अनुवादः कार्यः (द्वयोः) 3×2 = 6
(क) प्रदीपः सर्वविद्यानामुपायः सर्वकर्मणाम्।
आश्रयः सर्वधर्माणां शश्वदान्वीक्षिकी मता ॥
(ख) एवं स्वविषये कृत्यानकृत्यांश्च विचक्षणः।
परोपजापात् संरक्षेत् प्रधानान् क्षुद्रकानपि ॥
(ग) चतुर्वणाश्रमो लोको राज्ञा दण्डेन पालितः।
स्वधर्मकर्माभिरतो वर्तते स्वेषु वर्त्मसु ॥
3. द्वयोः संक्षेपेण टीका लेख्या। 6×2 = 12
वार्ता, पञ्चाङ्गमन्त्रः, अरिषड्वर्गः, आन्वीक्षिकी

Unit-II

4. एकस्योत्तरं प्रदेयम् – 12×1 = 12
(क) स्मृतिशास्त्रेषु बङ्गीयानामवदानम् संक्षेपेण आलोचनीयम्।
(ख) भर्तृहरिदिशा नीतिशतकमिति ग्रन्थस्य विषयम् आलोचयत।

5. द्वयोः टीका लेख्या । 6×2 = 12

(क) रघुनन्दनः

(ख) पि. भि. काणे

(ग) कामन्दकीयनीतिसारः ।

6. संक्षिप्तमुत्तरं देयम् (द्वयोः) 3×2 = 6

(क) कः आसीत् कौटिल्यः ? अर्थशास्त्रे अर्थशब्दस्य कोऽर्थः ?

(ख) शुक्रनीतिसारे कति अध्यायाः ? कति च श्लोका वर्तन्ते ?

(ग) कौटिलीयार्थशास्त्रे कत्यधिकरणानि ? कति च अध्यायाः ?

—x—



'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Programme 6th Semester Examination, 2022

DSE1/2-P2-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

**The question paper contains DSE-2A and DSE-2B.
Candidates are required to answer any *one* from the *two* papers and they should
mention it clearly on the Answer Book.**

DSE-2A

Unit-I

1. Answer any *one* of the following: 12×1 = 12
 - (a) Discuss critically the utility of poetry after Mammata.
 - (b) "नियतिकृतनियमरहितां ह्यदकमयीमनन्यपरतन्त्राम्।
नवरसरुचिरां निर्मितिमादधती भारती कवेर्जयति" ॥
— Justify.
2. Write short notes on any *two* of the following: 6×2 = 12
 - (a) काव्यलक्षणम्
 - (b) चित्रकाव्यम्
 - (c) उत्तमकाव्यम्
 - (d) काव्यहेतुः ।
3. Answer any *three* of the following: 2×3 = 6
 - (a) Who is the author of काव्यप्रकाशः? How many उल्लासः are there in काव्यप्रकाशः?
 - (b) How many types of poetry according to Mammata? Name them.
 - (c) 'सगुणावनत्वंकृती' disjoin the word.
 - (d) Write the definition of 'मध्यम काव्य' ।
 - (e) Write the name of the first उल्लासः of काव्यप्रकाशः ।

Unit-II

4. Answer any **one** of the following: 12×1 = 12
- (a) Justify the title of स्वप्नवासवदत्तम् ।
- (b) Compare and contrast between the character of वासवदत्ता and पद्मावती in the drama स्वप्नवासवदत्तम् ।
5. Explain any **one** of the following: 6×1 = 6
- (a) प्रद्वेषो बहुमानो वा संकल्पादुपजायते ।
भर्तृदाराभिलाषित्वादस्यां मे महती स्वता ॥
- (b) गुणानां वा विशालानां सत्काराणां च नित्यशः ।
कर्तारः सुलभा लोके विज्ञातारस्तु दुर्लभाः ॥
6. Translate into Bengali or English any **two** of the following: 3×2 = 6
- (a) कस्यार्थः कलशेन को मृगयते वासो यथानिश्चितं
दीक्षां पारितवान् किमिच्छति पुनर्देयं गुरोर्यद्भवेत् ।
आत्मानुग्रहमिच्छतीह नृपजा धर्माभिरामप्रिया
यद्यस्यास्ति समीप्सितं वदतु कस्याद्य किं दीयताम् ॥
- (b) नैवेदानीं दुःखिताश्चक्रवाकाः
नैवाप्यन्ये स्त्रीविशेषैर्वियुक्ताः ।
धन्या सा स्त्री यां तथा वेत्ति भर्ता
भर्तृस्नेहात् सा हि दग्धाप्यदग्धा ॥
- (c) यदि तावदयं स्वप्नो धन्यमप्रतिबोधनम् ।
अथायं विभ्रमो वा स्यात् विभ्रमो ह्यस्तु मे चिरम् ॥
7. Answer any **three** of the following: 2×3 = 6
- (a) Who is the author of स्वप्नवासवदत्तम्? Write the names of two other drama written by him.
- (b) Who is महासेन? Why was he called that?
- (c) Why did the Brahmaçari go to लावाणक? Why did he return from there?
- (d) Who was the brother of पद्मावती? Which state did he rule?
- (e) "आर्यपुत्रोऽपि नाम परकीयः संवृत्तः" — Who said this ? What is referred to here by 'परकीयः संवृत्तः' ?

DSE-2B

Unit-I

1. Write *one* essay type question: 12×1 = 12
- (a) Write a detailed note on अष्टाङ्गायुर्वेद ।
- (b) Write a detailed note on origin and utility of आयुर्वेदशास्त्र ।
2. Write *two* short notes: 6×2 = 12
- सुश्रुत, वाग्भट, नागार्जुन ।
3. Answer any *two* of the following questions: 3×2 = 6
- (a) What is the meaning of the word आयुस् ?
- (b) What is the aim of आयुर्वेदः? What other names does आयुर्वेद have?
- (c) Who has preached आयुर्वेद in this world?
- (d) What are the names of the two main types of आयुर्वेद? Who were their authors?

Unit-II

4. Write *one* essay type question: 12×1 = 12
- (a) What is द्रव्य according to चरकसंहिता ? How many द्रव्यs are there? Write a detailed note on it.
- (b) 'अपमार्ग तण्डुलीयम्' — Write a detailed note on it.
5. Write *two* short notes: 6×2 = 12
- विरेचन द्रव्य, शारीरिकमानसिकदोष, वैद्यलक्षण ।
6. Answer any *two* of the following questions: 3×2 = 6
- (a) What is the definition of समवाय according to चरकसंहिता ?
- (b) How many types and what are the रस according to चरकसंहिता ?
- (c) What is वनस्पति ?
- (d) Who was the गुरु of अग्निवेश ?

—x—



'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Honours 6th Semester Examination, 2022

DSE-P3-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

The question paper contains DSE-3A and DSE-3B.
Candidates are required to answer any one from the two papers and they should mention it clearly on the Answer Book.

DSE-3A

1. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं प्रदेयम् – 12×2 = 24
(क) मनुसंहितामवलम्ब्य सृष्टिप्रक्रिया सविस्तारेण व्याख्येया।
(ख) मनुसंहितायां प्रथमाध्याये मनुष्येतरजातीनां उत्पत्तिः आलोचनीया।
(ग) मनुसंहितामधिकृत्य चतुर्वर्णानामुत्पत्तिः तेषां कर्मणि च आलोचयत।
2. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या व्याख्या कार्या (एकस्य) 6×1 = 6
(क) यत्तत् कारणमव्यक्तं नित्यं सदसदात्मकम्।
तद्विसृष्टः स पुरुषो लोके ब्रह्मेति कीर्त्यते ॥
(ख) आसीदिदं तमोभूतमप्रज्ञातमलक्षणम्।
अप्रतर्क्यमविज्ञेयं प्रसुत्पभिर्ब सर्वतः ॥
3. बङ्गभाषया आङ्ग्लभाषया वा अनुवादः कार्यः (द्वयोः) 6×2 = 12
(क) सोऽभिध्याय शरीरात् स्वात् सिसृक्षुविविधाः प्रजाः।
अप एव ससर्जादौ तासुवीजमवासृजत् ॥
(ख) तदाविशन्ति भूतानि महान्ति सह कर्मभिः।
मनश्चावयवैः सूक्ष्मैः सर्वभूतकृदव्ययम् ॥
(ग) अन्व्यो मात्रा विनाशिन्यो दशर्धानां तु याः स्मृताः।
ताभिः सार्धमिदं सर्वं सम्भवत्यनुपूर्वशः ॥

4. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च टिप्पणी लेखनीया (चतुर्णाम्) 3×4 = 12
स्वयम्भुः, व्याक्ताव्यक्तम्, पञ्चमहाभूत् त्रिगुणम्, शंसितव्रतः, पञ्चमहायज्ञः
5. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्यां षण्णां संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् – 1×6 = 6
(क) कस्माद् आप उत्पद्यते ?
(ख) मनुसंहितायाः प्रथमाध्यायस्य नाम किम् ?
(ग) प्रथमपुरुषरूपेण कः आविर्भूतोऽभवत् ?
(घ) प्रजापत्युपाधिभूताः निर्दिष्टाः महर्षयः के ?
(ङ) मनुष्यः कदा व्याधिशून्यः आसीत् ?
(च) सत्य-त्रेता-द्वापरेषु किमासीत् मनुष्याणां श्रेष्ठः धर्मः ?
(छ) ब्रह्मनिर्दिष्टानां ब्राह्मणानां कार्यानि कानि ?
(ज) मन्वर्थमुक्तावलीति ढीकायाः लेखकः कः ?
(झ) कानि पञ्चेन्द्रियाणि ?

DSE-3B

Unit-I

1. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च एकस्योत्तरं प्रदेयम् – 12×1 = 12
(क) 'नारीणां दूषणानि षट्' – चन्दनदास-लीलावतीकथामधिकृत्य आलोच्यताम्।
(ख) चित्रग्रीव-हिरण्यककथामालोच्य तस्याः उपदेशः व्याख्येय।
2. बङ्गभाषया आङ्गलभाषया वा अनुवादः कार्यः (द्वयोः) 3×2 = 6
(क) न हि तद्विद्यते किञ्चिदर्थेन न सिद्धयति।
यत्नेन मतिमास्तस्मादर्थमेकं प्रसाधयेत् ॥
(ख) अनभ्यासे विषं विद्या अजीर्णं भोजनं विषम्।
विषं सभा दरिद्रस्य वृद्धस्य तरुणी विषम् ॥
(ग) स्थानं नास्ति क्षणं नास्ति नास्ति प्रार्थयिता नरः।
तेन नारद नारीणां सतीत्वमुपजायते ॥
3. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च एकस्य व्याख्या कार्या – 6×1 = 6
(क) इहलोके हि धनिनां परोऽपि स्वजनायते।
स्वजनोऽपि दरिद्राणां सर्वदा दर्जनायते ॥

(ख) यस्य मित्रेण संभाषा यस्य मित्रेण संस्थितिः।
यस्य मित्रेण संलापस्ततो नास्तीह पुण्यवान् ॥

4. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या षण्णां संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् –

1×6 = 6

- (क) सर्वद्रव्येषु विद्या कथं श्रेष्ठः ?
(ख) विद्या किं ददाति ?
(ग) कः सुदर्शनः ? सः एकदा किं श्रुतवान् ?
(घ) धर्मलाभस्य उपायः कः ?
(ङ) कीदृशं दानं सफलं भवति ?
(च) केषु विश्वासः न कर्तव्यः ?
(छ) हितोपदेश इति ग्रन्थस्य लेखकः कः ?
(ज) के सन्ति षड्दोषाः ?

Unit-II

5. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च एकस्योत्तरं प्रदेयम् –

12×1 = 12

- (क) पञ्चतन्त्रस्य मित्रभेदांशे बक-कर्कटकथा स्वभाषया व्याख्यायताम्।
(ख) पञ्चतन्त्रमधिकृत्य सिंह-शशककथा आलोच्यताम्।

6. बङ्गभाषया आङ्गलभाषया वा अनुवादः कार्यः (द्वयोः)

3×2 = 6

- (क) अस्ति दाक्षिणात्ये जनपदे महिलारोप्यं नाम नगरम्। तत्र सकलार्थिसार्थकल्पद्रुमः प्रवरनृपमुकुटमणिमरीचिमञ्जरी-चयचर्चितचरणयुगलः सकलकलापरं गतोऽमरशक्तिर्नामा राजा बभूव। तस्य त्रयः पुत्राः परमदुर्मधसो वसुशक्ति-रुग्रशक्तिरनेकशक्तिश्चेति नामानो बभूवुः।
(ख) आरोहति न यः स्वस्य वंशस्याग्रे ध्वजो यथा।
परिवर्तिनि संसारे मृतः को वा न जायते ॥
(ग) पूज्यते यदपूज्योऽपि पदगम्योऽपि गम्यते।
वन्द्यते यदवन्द्योऽपि स प्रभावो धनस्य च ॥

7. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च एकस्य व्याख्या कार्या –

6×1 = 6

- (क) मूर्खाणां पण्डिता द्वेषया निर्धनानां महाधनाः।
व्रतिनः पापशीलानाम् असतीनां कुलस्त्रियः ॥

(ख) इह लोके हि धनिनां परोऽपि स्वजनायते।
स्वजनोऽपि दरिद्राणां सर्वदा दुर्जनायते ॥

8. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च षण्णां संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् –

1×6 = 6

- (क) 'पञ्चतन्त्रम्' इति नामकरणस्य कारणं किम् ?
(ख) 'पञ्चतन्त्रम्' इति गल्पग्रन्थस्य रचयिता कः ?
(ग) पञ्चतन्त्रे कति कथाः सन्ति ?
(घ) वर्धमाननगरस्य पुरनायकस्य नाम किमासीत् ?
(ङ) नीलवर्ण-श्रृगालस्य नाम किम् ?
(च) के आसन् मदोत्कटस्य अनुचराः ?
(छ) को आसीत् महिलारोप्य नगरस्य राजा ?
(ज) सञ्जीवकः कः ?
(झ) विष्णुशर्मा किमर्थं पञ्चतन्त्रं रचितवान् ?

—x—



'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Honours 6th Semester Examination, 2022

DSE-P4-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

**The question paper contains DSE-4A and DSE-4B.
Candidates are required to answer any *one* from the *two* papers and they should
mention it clearly on the Answer Book.**

(सर्वेषामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदेयम्)

DSE-4A

Unit-I

1. एकस्य उत्तरं प्रदेयम् – 6×1 = 6
(क) पर्यावरणरक्षणाय संस्कृतसाहित्यस्य अवदानं वर्णनीयम्।
(ख) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटके प्रकृतिमानवयोः एकात्मता यथा वर्णिता तद् आलोच्यम्।
2. द्वयोः संक्षेपेण उत्तरं प्रदेयम् – 3×2 = 6
(क) उत्तररामचरिते नाटके प्रकृतेः रूपवर्णनम्
(ख) ऋतुसंहारे ऋतुवर्णनम्
(ग) मेघदूते मेघवर्णनम्
3. अतिसंक्षिप्तं षण्णां उत्तरं प्रदेयम् – 1×6 = 6
(क) रामगिरि पर्वतस्य वर्णनं कुत्र वर्तते ?
(ख) 'हिमालय पर्वतस्य' उल्लेखः कस्मिन् महाकाव्ये उपलभ्यते ?
(ग) नवमल्लिका-लतायाः परिपालनं केन कुत्र कृतम् ?
(घ) 'मालिनी' इति नद्याः उल्लेखः कुत्र वर्तते ?
(ङ) यज्ञीयभावनायां वृक्षपूजा कथं क्रियते ?
(च) वायुशुद्धिप्रदायकाः वृक्षाः के ?

- (छ) जलशुद्धिः कथं क्रियते ?
(ज) प्राचीनयुगे सप्त पर्वताः के ?
(झ) सरयूनद्याः वर्णनम् कुत्र उपलभ्यते ?

Unit-II

4. अथर्ववेदे परिवेशसचेतनतामवलम्ब्य नातिदीर्घः प्रबन्धः लेख्यः । 12
अथवा
'ऋग्वेदे परिवेशभावना' इति विषमाधारीकृत्य सविमर्शमालोचनं कर्तव्यम् ।
5. संक्षेपेण द्वयोः उत्तरं प्रदेयम् — 3×2 = 6
(क) विश्वामित्र नदी संवाद इति सूक्ते नद्याः गुरुत्वम् ।
(ख) 'सरस्वती' इति सूक्ते सरस्वत्याः माहात्म्यम् ।
(ग) ऐतरेयब्राह्मणे परिवेशचेतना ।

Unit-III

6. प्रकृतेर्कविः कालिदासः — उक्तिरियं व्याख्येया । 12
अथवा
'रामायणम्' इति महाकाव्ये परिवेशचेतना ।
7. संक्षेपेण द्वयोः उत्तरं प्रदेयम् — 3×2 = 6
(क) 'मेघदूतम्' इति गीतिकाव्ये मेघस्य यात्रापथवर्णनम् ।
(ख) भट्टिविरचिते काव्ये शरद्वर्णनम् ।
(ग) परिवेशभावनामूलकम् आधुनिकसंस्कृतकाव्यम् ।
8. अतिसंक्षिप्त षण्णां उत्तरं प्रदेयम् — 1×6 = 6
(क) परिवेश इति शब्दस्य का संज्ञा ?
(ख) विश्वपरिवेशदिवसः कस्मिन् दिनाङ्के परिपाल्यते ?
(ग) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटके कुत्र कुत्र परिवेशभावना दृश्यते ?
(घ) शरद्वर्णनं रामायणे कस्मिन् काण्डे वर्तते ?
(ङ) कस्मिन् दृश्यकाव्ये प्रकृत्या सह छाया सीता तुलिता ?

- (च) आश्रमवर्णनं केषु दृश्यकाव्येषु उपलभ्यते ?
(छ) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटके कः मूर्त्तविघ्नः ?
(ज) 'मानसरोवरवर्णनम्' कुत्र दृश्यते ?
(झ) 'मेघदूतम्' इति गीतिकाव्ये कासां नदीनां वर्णना उपलभ्यते ?

DSE-4B

Unit-I

1. एकस्योत्तरं प्रदेयम् – 12×1 = 12
(क) अष्टाङ्गायुर्वेदमवलम्ब्य एकः प्रबन्धः लेखनीयः।
(ख) आयुर्वेदशास्त्रस्य उत्पत्तिः प्रयोजनञ्च आलोचनीयम्।
2. द्वयोः टिप्पणी कार्या – 6×2 = 12
सुश्रुतः, वाग्भटः, नागार्जुनः।
3. संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् (द्वयोः) – 3×2 = 6
(क) आयुस् शब्दस्य कोऽर्थः ?
(ख) आयुर्वेदस्य लक्ष्यं किम् ? तस्य कानि नामानि ?
(ग) मनुष्यलोके आयुर्वेदः केन प्रचारितः ?
(घ) आयुर्वेदस्य मुख्यविभागद्वयं किमासीत् ? कौ च कस्य प्रवर्तकौ ?

Unit-II

4. एकस्योत्तरं प्रदेयम् – 12×1 = 12
(क) चरकसंहितानुसारेण द्रव्यं किम् ? द्रव्यं कतिविधम् ? तेषामधिकृत्य प्रबन्धमेकं लिखत।
(ख) 'अपमार्ग-तण्डुलीयम्' अध्यायमुपरि प्रबन्धमेकं लिखत।
5. द्वयोः टिप्पणी कार्या – 6×2 = 12
विरेचनं द्रव्यम्, चिकित्सकस्य दोषः गुणश्च, शारीरिकमानसिकदोषाः।

6. संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् (षण्णाम्) –

- (क) 'धर्मार्थं काममोक्षणामारोग्यं मूलमुत्तमम्'— उक्तिरियं कस्यां संहितायामुपलभ्यते ?
- (ख) चरकसंहितानुसारेण आयुर्वेदस्य ज्ञानप्राप्तयर्थं कः इन्द्रं निकषा गतवान् ?
- (ग) चरकसंहितानुसारेण समवायस्य लक्षणं किम् ?
- (घ) के सन्ति षट्त्रसाः ?
- (ङ) महाकषायः कति प्रकारकोऽस्ति ?
- (च) कर्मणः लक्षणं किम् ?
- (छ) वनस्पतिः कः ?
- (ज) क आसीत् अग्निवेशस्य गुरुः ?
- (झ) चरकसंहितायाः एकस्य टीकायाः नाम लिखत ।

—x—



'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Programme 6th Semester Examination, 2022

GE1-P2-SANSKRIT

HISTORY OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL LITERATURE IN SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

Unit-I

1. Answer any **one** question: 12×1 = 12
 - (a) Write an essay on आयुर्वेदशास्त्र in ancient and medieval India.
 - (b) Write a detailed note on importance of व्याकरणशास्त्र in Sanskrit literature.

2. Write short notes on any **two** of the following: 6×2 = 12
 - (a) अमरकोश
 - (b) गणितशास्त्र
 - (c) संगीतदामोदर ।

3. Answer any **four** of the following questions: 3×4 = 12
 - (a) Who was गङ्गादास? What is his famous book on छन्दःशास्त्र?
 - (b) Who was the propounder of वास्तुशास्त्र? Write the name of two books on this शास्त्र ।
 - (c) What are the two categories of architecture? Write the name of the famous architect of Second Category.
 - (d) What are the main branches of scientific literature in Sanskrit?
 - (e) Write the name of two authors and their works in the field of ancient Indian Alchemy.
 - (f) Name the books written by वराहमिहिरः ।

4. Translate from Bengali to Sanskrit any **two** of the following: 6×2 = 12
 - (a) সংস্কৃত ভারতীয় সংস্কৃতির মূল। এটি আমাদের ঐক্যবন্ধনের কারণ। ভারতবর্ষের যে ঐতিহ্য, তা কিন্তু সংস্কৃতের অধীন। সংস্কৃতই আঞ্চলিক ভাষাগুলির প্রাণ স্বরূপ। সংস্কৃত ভাষারই অমৃতরসে ওই ভাষাগুলির সমৃদ্ধি ঘটেছে।

- (b) संस्कृत साहित्ये महाकवि कालिदास उज्ज्वल ज्योतिष्स्वरूप। तार लेखा अभिज्ञानशकुन्तलम् नाटक जगते सुपरिचित। तिन सरस्वतीर वरपुत्र नामे ख्यात।
- (c) पुराकाले बोधिसद्ध कोशलदेशे कोनो एक ब्राह्मणकुले जन्मग्रहण करेछिलेन। ताँर तिनटि कन्या छिल। तादेर विवाहेर पूर्वेइ तिन परलोकगमन करेन।

Unit-II

5. Read any **one** of the following passages and answer the following question in 12×1 = 12 Sanskrit:

(a) अस्ति कल्याणकटकवास्तव्या भैरवो नाम व्याधः। स चैकदा मृगयार्थं भ्राम्यन् विन्ध्याटवीमध्यं गतः। तेन तत्र व्यापादितं मृगमादाय गच्छता धोराकृतिः शूकरी दृष्टः। ततस्तेन व्याधेन मृगं भूमौ निघाय शुकरः शरेणहतः। शूकरेणाप्यागत्य घनघोरगर्जनं कुर्वाणेन व्याधो हतश्चिन्नमूलद्रुमवत् भूमौ पपात।

- (i) कल्याणकटके कः वसति स्म ?
(ii) स भ्राम्यन् कुत्र गतः ? किमर्थञ्च ?
(iii) स व्यापादितं मृगमाहाय किं दृष्टवान् ?
(iv) व्याधः केन प्रकारेण पपात ?

(b) दक्षिणसमुद्रतीरे टिट्टिभदम्पती निवसतः। नत्र चासन्नप्रसवा टिट्टिभी भर्तारमाह—नाथ! प्रसवयोग्यस्थानं निभृतमनुसन्धीयताम्। टिट्टिभोऽवदत्—भार्ये नन्विदमेव स्थानं प्रसूतियोग्यम्। सा व्रुते—समुद्रवेलया प्लाव्यते स्थानमेतत्। टिट्टिभोऽवदत्—किमहं निर्बलः येन स्वगृहावस्थितः समुद्रेण निग्रहीतव्यः ? टिट्टिभी विहस्याह—स्वामिन् त्वया समुद्रेण च महदन्तरम्।

- (i) टिट्टिभदम्पती कुत्र निवसतः ? टिट्टिभ्याः दशा कीदृशी आसीत् ?
(ii) सा किमवदत् तस्याः भर्तारम् ?
(iii) भर्ता किमुत्तरं दत्तवान् ?
(iv) भर्तुः उत्तरं श्रुत्वा टिट्टिभी किं निरुद्विग्ना जाता ?

—x—



'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Programme 6th Semester Examination, 2022

SEC2-P2-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

Unit-I

1. Answer any **one** of the following: 12×1 = 12
 - (a) Write a detail note on the चित्तवृत्ति: according to Yogadarśana.
 - (b) Discuss the nature of God in terms of Yogadarśana.

2. Explain any **two** of the following: 6×2 = 12
 - (a) अथयोगानुशासनम्
 - (b) प्रत्यक्षानुमानागमाः प्रमाणानि
 - (c) अभावप्रत्ययालम्बनावृत्तिनिद्रा
 - (d) अभ्यासवैराग्याभ्यां तन्निरोधः ।

3. Write short notes on any **two** of the following: 3×2 = 6
 - (a) सम्प्रज्ञातसमाधिः
 - (b) चित्तभूमिः
 - (c) विपर्ययः
 - (d) अभ्यासः ।

Unit-II

4. Answer any **one** of the following: 12×1 = 12
 - (a) Discuss the nature of self (आत्मा) according to Īsopaniṣad.
 - (b) Narrate briefly the words of solicitations uttered by dying man? Is a solicitor follows of ज्ञानमार्ग or कर्ममार्ग?

5. Explain any **one** of the following: 6×1 = 6
- (a) ईशा वास्यमिदं सर्वं यत्किञ्च जगत्यां जगत्।
तेन त्यक्तेन भूञ्जीथा मा गृधः कस्यसिद्धनम्॥
- (b) अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते।
ततो भूय इव ते तमो य उ विद्यायां रताः॥
6. Translate in Bengali or English (any **two**): 3×2 = 6
- (a) असूर्या नाम ते लोका अन्धेन तमसावृताः।
तांस्ते प्रेत्याभिगच्छन्ति ये के चात्महनो जनाः॥
- (b) यस्मिन् सर्वाणि भूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः।
तत्र को मोहः कः शोक एकत्वमनुपश्यतः॥
- (c) हिरन्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम्।
तत्त्वं पूषन्नपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये॥
7. Answer any **two** of the following: 3×2 = 6
- (a) What is the derivated meaning of उपनिषद्?
- (b) Īsopaniṣad belongs to which Veda? Why is Īsopaniṣad so named?
- (c) What is the main teaching of Īsopaniṣad?
- (d) What do you mean by विद्या and अविद्या?

—x—